

geplaatst werd, dat hij nu, als een balling, naar zijn oorspronkelijke woonplaats hijgt? Ik denk 't.

Maar we zijn intussen het bos dieper ingegaan om een van de gevelde geelhoutreuzen te zien. Wat een geweldige boomstam, zo dik als ik lang ben! (Ik ben, zoals je weet, maar kort!) De boom is in zeven lengten, van zeven voet elk, doorgezaagd. Elke lengte zal 22 dwarsleggers leveren. De kroon van zulk een koning onder de bomen wordt als onbruikbaar weggegooid. Deze boom betekent een schone winst van over de £20 voor de houthakker. Hij betaalt al dat geld aan de winkelier, en leeft dan weer op krediet.

Het grote bos is in stukken verdeeld, die onder toezicht van houtvesters staan. Ze merken de bomen, die geschikt zijn voor de zaagmolens. Er wordt een dag bepaald, waarop de houthakkers aanzoek kunnen doen, en het lot beslist dan, wie de verschillende bomen krijgen zullen.

Ik vroeg de heer Perks, hoelang het nam om deze reus om te hakken, en hoeveel mensen eraan gearbeid hebben.

“Ag nee wat,” zei hij, “dis mar 'n voormiddag-job ver Macartney se bijl! Hij werk alleen, en, kijk, hier slaap hij 'snags, onder die sinkplaat.”

In hoevele dingen overtreft de arme boswerker ons toch! Welk een diepe kennis heeft hij van al de bomen en houtsoorten! Hoe behendig kan hij, in korte tijd, grote bomen in dwarsleggers voor het treinspoor veranderen! Hoe tevreden is hij met zijn

lot! Zolang hij maar een boom kan krijgen, zal hij niet in de aarde willen werken, en je zult hem bepaald ongelukkig maken, als je hem uit zijn bossen neemt, en hem op een wijnplaats laat werken.

En toch, men wenst, dat er verandering kan komen in de toestand van die armen. Het is wonderlik, dat juist in deze distrikten, waar men ze niet verwacht, zovele behoeftigen zijn. Ik heb nooit in andere delen van de Kolonie zovelen van mijn landgenoten te voet langs de wegen gezien als in deze rijkgezegende gewesten. Waarom sticht men hier ook niet arbeidskoloniën en industriële scholen? Hier is grond, water en hout in overvloed.

Hier in het hart van de wouden, zowel als in het dorp, zijn er fabrieken, waar het hout bewerkt wordt. Je zult er echter geen lange rijen van pas vervaardigde rijtuigen zien staan. Neen, hier worden alleen de bestanddelen van die rijtuigen gemaakt. Zie eens daar die berg van speken, speken; daar weer die vellings bij duizendtallen; naven voor karren en wagens; bijl- en pikstelen in overvloed, en ontelbare tafelpoten, jukken en scheien. Men vindt het waarschijnlijk beter, om die stukken naar droger plaatsen te zenden om daar in elkander gezet te worden.

Men zegt, dat de wouden van Knijnsna sedert onheugelijke tijden slechts een beperkte oppervlakte beslaan. Ze breiden zich niet verder uit. Misschien zijn bossen net als bergketens of rivieren. "Hier zijn we en hier blijven we," schijnen ze te zeggen.

Het goevernement beplant echter grote uitgestrekt-

heden met allerlei bomen, zodat het achterkleinkind van de houthakker nog eenmaal zijn zware bijl met lust zal kunnen zwaaien onder die grote bomen, als de planters en hun zonen reeds lang van hier zullen zijn.

In de bossen van Knijsna zijn er nog olifanten, die het soms onaangenaam maken voor de reiziger. Des daags houden ze zich in de regel schuil, maar 's nachts komen ze soms een bezoek aan het pad brengen, en de man, die ze daar vinden, is een kind des doods! Geen verstandig man zal dan ook in de nacht langs die fraaie weg door de bossen naar Uniondale reizen.

Ons bezoek naar de Knijsna was zeer aangenaam en leerzaam in menig opzicht. De predikant en zijn vrouw hebben ons behandeld, alsof we oude vrienden waren. Hun twee zoontjes vergeet ik niet zo spoedig. Als ze spreken, dan luister ik naar niemand in de wereld. Ze zijn zo vlug en levendig en speelziek als andere kinderen, maar hun woorden meten ze af!

"Maamie," zegt Rinaldo, "maak tog toe die deueur; ek is kaauwd," en dan laat Malcolm er zo lief op volgen:

"Maamie, ek is ook kaauwd."

Deze kinderen worden nog een dag grote denkers. Ik hoop, de ouders zullen er niet te veel op aandringen om ze vlugger te doen spreken. Dit zal hen maar zenuwachtig maken!

We bezoeken nog eens een paar schrijnwerkers, en kopen van ieder een wandelstok. Als we elkander ontmoeten, en je ziet die stokken met allerlei soorten

van hout ingelegd, dan zal je instemmen, dat die mannen gemakkelik hun fortuin kunnen maken, als ze de markt beter voorzien. Tot onze wandelstokken komen van andere landen, omdat onze mensen zo traag zijn.

Nu moeten we Knijsna vaarwelzeggen. Slechts nog dit: Men zegt, de eigenlike stichter van deze plaats was een zeer hooggeboren man. Hij had het bloed van koningen in zijn aderen. Waarom hij naar Zuid-Afrika gekomen is, weet ik niet. Hij was bezitter van grote plaatsen en houtbossen. Of hij de naam Knijsna aan de plaats gegeven heeft, kan ik niet zeggen. Men zegt, dit is een naam door de oude Hottentotten aan de plaats gegeven, omdat er zovele "varens" waren. De man, van wie we spreken, droeg de naam van George Rex. Ik zag de plaats, waar hij begraven ligt. De dood ontziet niemand, en maait allen weg zonder onderscheid. Wij zijn gelukkig nog levende Willems, met echte boerebloed in de aderen, waarop we even trots kunnen zijn als vorstезonen!

Nu, al het beste, goede Neef. Ik schrijf je weer, als ik Mosselbaai en Riversdal gezien heb.

XIII.

NAAR MOSSELBAAI.

Naar Mosselbaaidal—Versjes in de Trein geschreven: Van
George naar Mosselbaai—Schone Plaats met een heerlike
Toekomst.

TOEN we te George terugwaren, was ik volkomen tevreden om weer een trein in te stappen. Die dagen in de kar doorgebracht, waren bovenmate aangenaam. Doch mijn tijd werd kort, en ik moest dus een sneller voertuig nemen. Om me te wennen aan de spoortrein, ging ik er de nacht in slapen. Of liever, we gingen er de avond reeds heen, om het vroeg opstaan te voorkomen! De beambten waren zeer vriendelik, en gaven ons een kompartement. We sliepen rustig voort tot zes uur in de morgen. Een ruk, twee plukken, en daar gaat Hein met al zijn kisten op hol!

In de goede oude tijd konden de meisjes van Outenikwaland het vrolike lied aanheffen:

Aai, aai, die witborskraai,
Hiervandaan na Mosselbaai!
Oompie gaat na tannie vrij;
Tannie trek haar neus op sij!

Want ze zagen de zwierig geklede jonkmans hun vurige rossen bestijgen en in volle galop voorbijvliegen, naar de Mosselbaaise jonge dames !

Maar nu ! Daar stapt de jonkman in een van die kisten, en zakt daar weg tussen de kussens, waar geen meisje hem eens zien kan. De trein neemt al het romantiese uit het leven van onze jonge mensen weg.

Terwijl ik toch niets kan zien, waarover ik je schrijven kan, zolang ik hier in mijn glazen kast zit, zal ik mijn hart maar afkoelen in een Afrikaans gedicht :

IN DIE TREIN.

VAN GEORGE NA MOSSELBAAI.

Die wereld is mooi, maar die wereld is nat,
Die vuurwa die loop, dat die modder so spat ;
Hij wieg, en hij swaai, en hij snork, en hij stoom,
So dwars oor die brug van die Brakrivier stroom ;
Hij gooi hier 'n draai, dat die wiele so skree,
En jaag daar die skrik in die boere se vee ;
Hij gun jou die tijd nie om koffie te drink,
Hij ruk jou maar rond, dat die pierings so klink ;

Jou klere die maak hij met koolstof so vuil,—
'n Jood sal dit bijna van jou nie wil ruil ;
Jou hoor en jou sien die vergaan op die trein.
Hij vul jou met angs en met doodlik venijn,
En wil jij nog uitkijk na Langberg so hoog,
Dan waai daar 'n vonk uit die ding in jou oog.
Die mooie streek wereld hier dig bij die see,
Van die het jij nou 'n verwarde idee !

Die bult en die bos en die Hottentots kind,
 Die vlieg jou verbij, net als kaf voor die wind.
 En als jý nog dink, met 'n goeie ou maat,
 Oor al die belastings so lekker te praat,
 Dan moet jý maar gou al die stories laat blij,
 Want glo mij, hij steun dan nog harder as jý,
 En loop dan weer storm, met 'n grote lawaai,
 En stuit, dat jý hik, in die Mosselse baai.

Nou soek jý jou handsak, en kan hom nie krij;
 Die tikket-kollekter kom ok nog bakklei,
 Jou sakkie, jou beursie, die snuffel jý deur;
 En staan daar ver spot en spektakel te treur;
 Die porters van al die hotelle wil weet,
 Of jý en die juffrouw bij hulle sal eet;
 En elke ou kebman verseker ver jou,
 Daars plek op sij kar ver jouself en jou vrouw.

Jý antwoord hom niks, want jý soek nog jou goed,
 Verruil ok jou kep ver die sondagse hoed.
 Jou koffers en sakke en mandjes met kos,
 Lê veilig nou daar bij die lammervel-kros.
 'n Sug van verligting is al wat jý slaak,
 En stap uit die trein, dat jou stewels so kraak.
 Nou kijk jý die vuurwa so linksweg weer aan
 En sé met 'n spotlag: Loop jý na die maan!

Ou Neef, voel jý ok so versuf en onnosel, die eerste paar minute, nadat jý uit die trein kom? Is al mij pakkies nou bymekaar? Wat lol die kebríjers tog so om mij ore? Wat kom al die mense hier soek? As ek met 'n kar rij, dan is mij verstand so helder as kristal, en al mij planne in die haak, maar op 'n vreemde platform moet ek 'n bietjie tijd hê om

tot verhaal te kom. Daarom moet jij tevrede wees, dat ek eers so'n bietjie Afrikaans praat, totdat al mij bestellings agtermekaar is. Ek glij dan so ongemerk weer oor in Hollands.

We gingen naar het hooggelegen Grand Hotel, door een Jood gedreven. Een wakkere Afrikaanse dame zorgt voor het eten. Men heeft van hier een schoon uitzicht op de liefelike plaats en op de zee. Dit hotel is een groot en geriefelijk huis, en de eigenaar is zeer vriendelijk. Ik zocht in de schrijfkamer naar iets om te lezen, en toen ik er niets vond, ging ik naar de rookkamer. De waard merkte me op, en vroeg wat ik zocht, en in een ommezien lagen er nieuwsbladen en tijdschriften op de tafel, genoeg voor een maand. Ik las een tijdje, totdat mijn vrouw gereed was. En we gingen toen uit om het stadje te bezien.

Welk een ideale plaats! 't Is terrasvormig, van trap tot trap tegen de heuvel gebouwd. Excelsior! schijnt de leuze van de inwoners te zijn. Altijd hoger is men opgegaan, totdat nu ook de gelijke rug van de heuvel met villa's en tuinen prijkt. De straten zijn er zo hard en zo schoon als in de Kaapstad. Gebouwen van steen, naar de nieuwste mode, villa's en kerken versieren de stad. 't Is een Port Elizabeth in het klein, doch zonder die drukte en gewoel, die je alle plezier ontnemt.

We liepen eerst enige straten door, en gingen toen naar de publieke tuinen,—het park van Mosselbaai, dat met zijn bomen, bloemen en vijvers, de ver

moeiden, rust en verademing verschaft. De poorten van het park, die op een van de hoofdstraten openen, zijn hoog en breed en prachtig. De namen van de gevers staan erop te lezen in gouden schrift. Ik heb die namen ongelukkig nu vergeten. 't Is misschien ook goed, want men wordt zo ligt opgeblazen.

Mosselbaai is zeer schoon. De natuur, de heuvelen en de dalen, de baai en het strand, het dorp met zijn straten en huizen en tuinen, alles streelt en verkwikt de bezoeker.

Ik heb altoos gedacht, dat het een klein vissersgehucht in een zandwoestijn was. En ziet, hier lacht het volmaaktste dorpje, dat ik ooit gezien heb, me vriendelik toe. Mosselbaai zit als een jonge koningin in feestgewaad uitgedost op de troon, en gaat de toekomst hoopvol te gemoet. Ze heeft al wat haar hart begeert,—en wacht op niets dan op de verlenging van de spoorweg naar Oudtshoorn. En dan, Port Elizabeth, en oude Kaapstad, zult ge uw lauweren met haar moeten delen. Want, er zit pit en levenskracht in die koningsdochter. Haar onderdanen trippelen van verlangen om grote dingen te ondernemen, en haar heerschappij uit te breiden, en ze zullen het gewisselik doen.

Van vele andere dorpen in ons land heb ik me een meer of min juist begrip gevormd, behalve van Knijnsna en van deze zeer liefelike plaats. Het schijnt alsof men het leven hier geniet. Ik heb me soms verwonderd, waarom Vader Horak, de vroegere Zaakgelastigde van onze Kerk, de Kaapstad verliet

om zijn overige jaren in zijn oude woonplaats te slijten. Nu verwonder ik me er niet meer over.

Mev. Murray, van de Pastorie, liet ons door haar koetsier, Abraham, overal rondbrengen. Zo zagen we in de korte tijd te onzer beschikking al de zienswaardigheden van de plaats. Ds. Murray was niet thuis, zodat ik van de geestelike toestand van de gemeente niet veel zeggen kan. Ik ben er niet op een Zondag geweest om voor mezelf te oordelen. Ik hoop echter, dat het geestelik leven even liefelik is als het dorpje zelf.

Van de baai geef ik je geen beschrijving; van het golfgeklots bij de Punt ook niet, en nog minder van het lichthuis en van de publieke gebouwen. Dit zal maar een herhaling zijn van woorden en uitdrukkingen alrede door me gebezigd, en deze brief onnodig langer rekken.

Trouwens, mijn gehele reisbeschrijving begint me nu ook zo te vervelen, dat ik spijt krijg, dat ik je beloofd heb, je het een en ander van enkele dorpen op mijn terugreis mee te delen. 't Is zulk een flauwe tekening van al hetgeen ik gezien heb, hoewel ik mijn best gedaan heb, om alles in de levendigste kleuren af te malen. Het is ook zo gedurig "ik" en "mijn" gewaarwordingen, dat je me als zeer egoïsties moet veroordelen. En ik vrees maar al te zeer, dat je oordeel juist zal zijn. Doch, "als je erin bent, moet je erdoor," zegt het oude spreekwoord.

XIV.

RIVERSDAL.

Riversdal—Ds. Truter—Nieuwe Kerk—Zaal van de C. J. V.—
Besluit.

LAAT ons dus maar overgaan naar Riversdal, het laatste dorp door me bezocht. Het was aanvankelijk niet mijn plan, deze plaats een bezoek te brengen. Ik wilde liever naar Montagu of Robertson gaan. Mijn vrouw was echter zo verlangend om toch eenmaal de plaats en het huis te gaan zien, waar haar moeder geboren en opgevoed is, dat ik aan haar wens voldeed.

Riversdal ontleent zijn naam niet aan het feit, dat het gebouwd is aan rivieren, die door het dal vloeien. Neen, Rivers was een mens van gelijke beweizing als wij, een ambtenaar van de regering. Wat hij voor het dal gedaan heeft, dat zijn naam draagt, is me niet bekend.

't Is een van onze mooiste dorpen, gelegen in een van onze welvarendste distrikten. Enige soort van boerderij schijnt er te beantwoorden. Je vindt er graan en vee, struisen en lucerne, vruchten, tabak, paarden en wat dies meer zij.

Het dorp is gebouwd in de laagten en op de hoogten, zodat je het van sommige woningen overzien kunt. En je weet, dat dit bijna altijd een aangename indruk op de reiziger maakt, als hij een dorp uit de vogelvlucht aanschouwen kan.

Men is hier druk bezig met kerkbouwen. De kerk van de Berlijnse Zending is bijna voltooid. De N.G. Kerk zal zeker niet voor het einde van het jaar gereed zijn. Het zal een groot en prachtig gebouw zijn. Het was reeds lang nodig, want de oude kerk was te klein voor de scharen van aanbidders, die bij avondmaalsgelegenheden opkwamen. We verblijden ons, dat onze kerken overal vergroot, in plaats van gesloten moeten worden.

Ds. Truter preekt nu in de kerkzaal, die enige honderden zitplaatsen heeft. Ik wens, dat ik te Somerset Strand een kerk had als die zaal. Twee vaders hebben het gebouw aan de gemeente ten geschenke gegeven, zoals op de voorgevel te lezen staat. Ze heten "La Grange" en "De Jager,"—een Franse en een Hollandse naam. Dit baart geen verwondering. Ze behoren tot één volk. Maar, als we er nu lazen, dat Rivers en Van Dale de gevers waren, zouden we het nauweliks kunnen geloven. Want, de Engelsman en de Afrikaner willen maar niet ineengesmolten worden. De Engelsman is te trots, en de Afrikaner is te stijfhoofdig. Nu gelukkig, er is ruimte genoeg om naast elkaar te wonen in hetzelfde land!

We bezochten de betrekkingen van mijn vrouw, en

gingen uit naar Oakdale, waar we het huis en de tuinen zagen, waar haar moeder opgegroeid is. De plaats behoort nu aan de heer Van Wijk, een zoon van Oom Danie Van Wijk, vroeger lid van het Parlement.

Ds. Truter, bij wie we thuis waren, bewees ons veel vriendelijkheid, en nam ons uit om de omstreken van het dorp te zien. Toen we van de grote brug terugkeerden, hield hij op een plaats stil, en wees me een bergtop in de Langeberg, die de naam draagt van Masbiekerskop. Hoe wens ik, dat je dit eens kunt zien! Dit is zo natuurlijk: voorhoofd, neus, wenkbrauw, alles.

Ou Neef, tussen ons gezegd, die Napoleon, waarvan men te Stellenbosch zoveel denkt, lijkt niet op een mensegestalte; neen, veel meer op een windhond, die door een woedende os in de lucht geworpen en op zijn rug gevallen is, en nu met zijn neus omhoog ligt! Maar Masbiekerskop is het hoofd van een zwarte Mozambieker.

Er is veel om te zien, in en om Riversdal. De schoolgebouwen en de woning van de onderwijzer en andere publieke en private gebouwen, ouderwetse en nieuwerwetse huizen trekken de aandacht.

Ik bracht een bezoek aan de Afrikaanse schilder, de heer Volschenk, en was zeer trots, dat een van mijn landgenoten zulk een bedrevenheid in die schone kunst verkregen heeft. Er zijn o.a. enige fraaie schilderijen van de bergen en bossen, waardoor ik onlangs gereisd heb. Ja, een schilder kan doen wat een

schrijver niet in staat is te doen. Een berg of landstreek kan hij ons laten zien, zoals het is, en ons daarbij ook iets laten voelen van zijn gewaarwordingen.

Ik heb niet gemeend om over Riversdal te schrijven, daar ik plan heb om, zo de Here wil, de inwijding van de nieuwe kerk bij te wonen. Een dorp is maar halfklaar, als de kerk onvoltooid is.

Als de kerk echter klaar is, dan neemt men die als middelpunt, en spoedig versta je het dorp. Van de kerk hierheen, en van de kerk daarheen, totdat je elke straat en ieder huis in het geheugen hebt. Voor het tegenwoordige moet je dus met deze zeer onvolledige schets tevreden zijn.

Je hebt misschien verwacht, dat ik veel van de preken, die we gehoord hebben, zou mededelen. Ik heb dit ook verwacht. En toch heb ik niets daaromtrent geschreven. De schuld ligt niet aan mij, maar aan de predikanten. Als getrouw kerkganger was ik tweemaal des Zondags in de kerk te George. De leraar was niet thuis; gevolgelik kon ik hem niet horen! Te Knijsna vergezelde ds. Retief mij naar de kerk, doch hij liet zich die dag niet horen! Te Riversdal was dit ook het geval. Het spijt me zeer, dat ik die leraren niet heb horen preken, want ik heb ze lang niet gehoord.

Nu, waarde Neef, moet ik terug naar het Strand. Maar vóór ik afscheid neem, wens ik je slechts dit nog te zeggen: Het doel van mijn schrijven is tweërlei geweest:

Ten eerste was het om me te eniger tijd iets voor

de geest te kunnen roepen, dat ik op deze reis onder-
vonden heb, daar mijn geheugen voor plaatsen zo
zwak is, dat ik over een paar weken bijna alles ver-
geten zal hebben. Ik heb nu reeds zeker veel fouten
gemaakt. Vergeef het me maar.

Ten tweede was het doel om anderen verlangend
te maken, om die delen van onze Kolonie, die zo
schoon en zo onbekend zijn, een bezoek te brengen,
als zij ze nog niet gezien hebben.

Gelukt dit me, dan zal ik dankbaar zijn, dat ik de
pen opgenomen heb om te schrijven. Ik moet
zeggen, dat ik op dit ogenblik, laat in de nacht, zeer
dankbaar ben, dat ik de pen kan neerleggen. Vaar-
wel, ou Neef, een lang vaarwel!

Je liefhebbende neef,

W. J. CONRADIE.

Somerset Strand,
Julie 1908.

Longmans' Leesboek voor Zuid-Afrika.

- LONGMANS' LEESBOEK voor SUB-STANDAARD A en B.**
36 Eenvoudige Leeslessen, met 29 illustraties, zwart op wit en twee volle bladzijden gekleurd. Herziene druk in vereenvoudigde spelling. 64 blz. Kl. oktaaf. 8d.
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD I.**
39 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 50 illustraties, zwart op wit, en twee volle bladzijden gekleurd. Herziene druk in vereenvoudigde spelling. 96 blz. Kl. okt. 10d.
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD II.**
44 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 60 illustraties, zwart op wit, en twee volle bladzijden gekleurd. Herziene druk in vereenvoudigde spelling. 128 blz. Kl. okt. 1/-
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD III.**
48 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 38 illustraties, zwart op wit, en twee volle bladzijden gekleurd. Herziene druk in vereenvoudigde spelling. 156 blz. Kl. okt. 1/3
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD IV.**
42 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 70 illustraties, zwart op wit. 192 blz. Kl. okt. 1/6
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD V.**
45 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 54 illustraties, zwart op wit. 224 blz. Kl. okt. 1/9
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD VI.**
65 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 29 illustraties, zwart op wit. 240 blz. Kl. okt. 2/-
- LONGMANS' LEESBOEK voor STANDAARD VII.**
47 Leeslessen in proza en poëzie, met Eng.-Holl. woordelijsten en opgaven. Met 58 illustraties, zwart op wit. 284 blz. Kl. okt. 2/6

De Boeken op deze Lijst zijn bij de voornaamste Boekhandelaars van Zuid-Afrika te krijgen.

LONGMANS, GREEN, & CO., 39 PATERNOSTER ROW, LONDEN,
NIEUW YORK, BOMBAY, EN CALCUTTA.

Longmans' Schrijfboeken voor Zuid-Afrika.

Een geheel nieuwe serie in Zuid-Afrika bewerkt. Prijs 2s. stuk.

LIJST VAN DE REEKS.—Stand. I. & II.

Boek 1.—Middelmaatschrift. Bestanddelen, korte letters, en makkelijke woorden; cijfers.

Boek 2.—Middelmaatschrift. Makkelijke woorden, met lange en hoofdletters, met hulplijnen cijfers.

Boek 3.—Middelmaatschrift. Herziening zonder Hulplijnen; cijfers.

Stand. III.

Boek 4.—Groot Kleinschrift, met Hulplijnen; cijfers.

Boek 5.—Groot Kleinschrift, zonder Hulplijnen; cijfers.

L. W.—De Eerste Vijf Boeken van de Reeks zijn beide in Hollands en Engels. De vervolgnommers zijn alleen in Engels.

Stand. IV.

Boek 6.—Grootschrift. Korte, lang en hoofdletters; cijfers.

Boek 7.—Grootschrift. Verder oefening, met hoofdletters, moeliker woorden en cijfers.

Stand. V., VI., VII.

Boek 8.—Heel Klein Schrift. Dubbellijnen, korte, lange en hoofdletters; cijfers.

Boek 9.—Groot Kleinschrift. Enkellijnen: het Verhaal van Bosveld Jock; cijfers.

Boek 10.—Heel Klein Schrift. Enkellijnen: "Afar in the Desert," "The Song of the Bushman," en ander gedichten; cijfers. Een verenigd hoofdlijn- en afschriftboek.

Nos. 11 en 12 zijn in voorbereiding; ze zullen oefening verschaffen in verschillende grootten van schrift, handelsvormen, enz.

Een boek voor het gebruik van kwekeling-onderwijzers is in voorbereiding en zal spoedig gereed zijn. Voorlopig verschijnt alleen de Engelse editie.

LONGMANS' PRAKTIESE REKENBOEKEN.

BOEKEN VOOR ONDERWIJZERS EN LEERLINGEN.

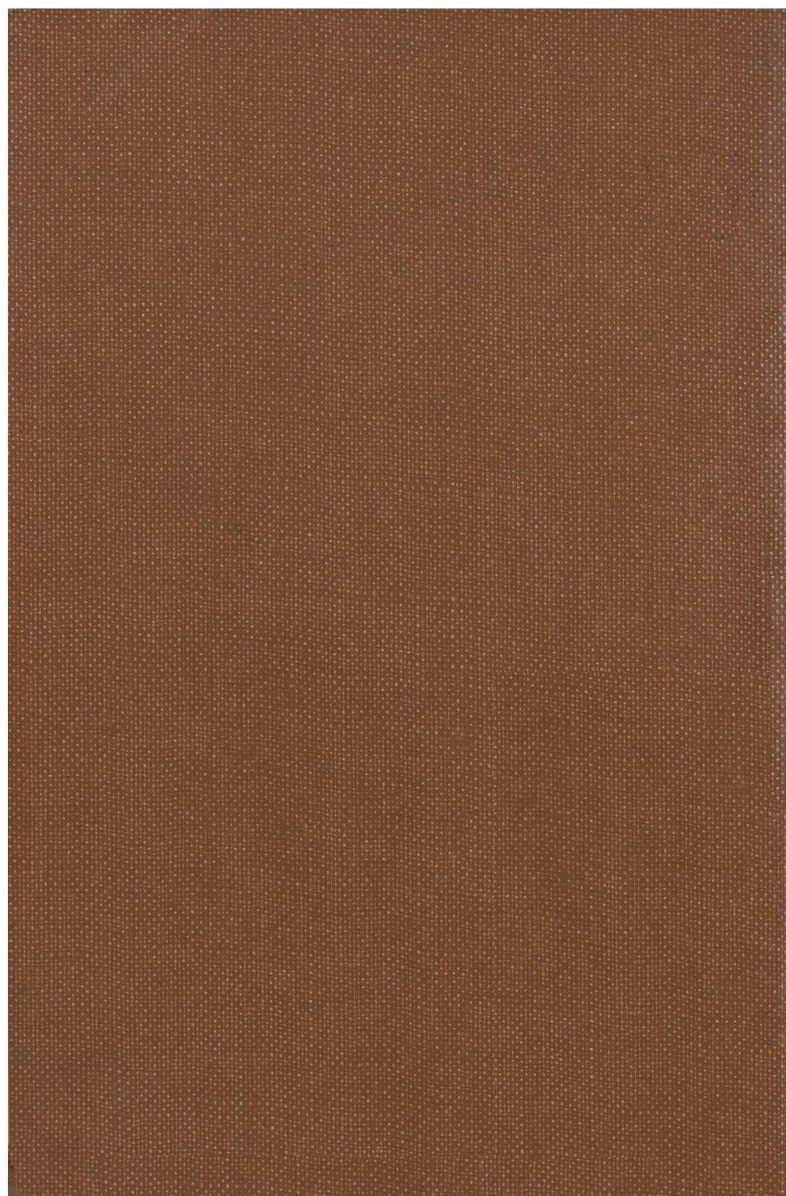
Boek I.—Voor Leerlingen van 7 tot 9 jaar oud	...	0	4
Boek I.—Voor Onderwijzers	...	1	0
Boek II.—Voor Leerlingen van 8 tot 10 jaar oud	...	0	4
Boek II.—Voor Onderwijzers	...	1	0
Boek III.—Voor Leerlingen van 9 tot 12 jaar oud	...	0	4
Boek III.—Voor Onderwijzers	...	1	4

L. W.—Van de Onderwijzers- en Leerlinge-boeken van deze Reeks zijn Nos. I, II, III beide in Hollands en Engels te krijgen; de overige nummers alleen in het Engels.

Geschiedenis van Zuid-Afrika voor Schoolgebruik.—Saamgesteld op Verzoek van de Zuid-Afrikaanse Taalbond, de Zuid-Afrikaanse Onderwijzers, Unie en de Afrikaanse Christelike Vrouwen Vereniging door Dr. E. C. GODEE-MOLSBERGEN, Hoogleraar in de Geschiedenis aan het Victoria College, te Stellenbosch, Lid van het Historisch Genootschap te Utrecht. Een vertaling in het Engels van dit boek is er van de hand van Mejuffrouw M. LE ROUX, B.A. Vroeg klaar in 1910.

De Boeken op deze Lijst zijn bij de Voornaamste Boekhandelaars in Zuid-Afrika te krijgen.

LONGMANS, GREEN, EN CO., 39 PATERNOSTER ROW, LONDEN
NIEUW YORK, BOMBAY EN CALCUTTA.

OP REIS IN HET ZUIDWESTEN